

LAPIN AMK

10
vuotta

Lapin ammattikorkeakoulun lausunto hallituksen esitykseen eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

TKI-toimintaa koskeviin osiin

Sivistysvaliokunnan kokous 11.10.2024

Asia: HE 109/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

<https://www.eduskunta.fi/pdf/HE+109/2024>

Lapin erityispiirteitä – TKI:n merkitys tärkeä Pohjoisessa

- Lapin **talouskehitys on, muista Suomen maakunnista poiketen, positiivista** huolimatta alueen mikroyrityspainotteisesta yrityskannasta, pitkistä etäisyyksistä, vanhenevasta väestöstä ja osaajien houkutteluun liittyvistä haasteista.
- Lapissa on myös **laaja investointipotentiaali** puhdasta siirtymää tukevassa **teollisuudessa, energiasektorilla** ja logistiikassa. Lisäksi muuttunut **geopoliittinen tilanne** tuo Lappiin uusia mahdollisuuksia huoltovarmuuden varmistamisen näkökulmasta. **Positiivisen kehityskulun jatkuminen ja mahdollisuuksien realisointi vaativat myös kasvavia panostuksia TKI-toimintaan**
- **Lapissa ammattikorkeakoulun rooli TKI- toiminnassa korostuu erityisesti tekniikan aloilla, joilla se on maakunnan ainoa korkeakoulu.** Maakunnan keskeisillä toimialoilla, **teollisuudessa, kaivostoiminnassa ja logistiikassa** on kasvava tarve teknologiaan kehittämiseen ja hyödyntämiseen. Lapin ammattikorkeakoulun TKI-toiminnan ulkoisena rahoituslähteenä rakennerahastorahoituksella (EAKR ja Interreg) on ollut keskeinen rooli. On kuitenkin todennäköistä, että näiden rahoitus pienenee seuraavilla rahoituskausilla. Lapin ammattikorkeakoulu on aloittanut valmistautumisen tähän muutokseen panostamalla rahoituksen hakemiseen muista rahoituslähteistä (esim. Business Finland, Horizon Europe, Digital Europe). Tämä siirtymä on vielä kesken, joten Lapin ammattikorkeakoulun kannalta ammattikorkeakoulujen **TKI-toimintaan kohdennetun rahoituksen pieneneminen haastaa myös panostamisen tähän hyvin alkaneeseen kehityskulkuun.**
- Lapin maakunnassa TKI-toiminnan menot suhteessa bruttokansantuotteeseen olivat vuonna 2022 1,1% ja yksityisen sektorin TKI-menot suhteessa BKT:hen vastaavasti 0,4%. Pohjoisen maakunnilla on täten paljon kirittävää päästäkseen 4%:n tavoitteeseen vuoteen 2030 mennessä. Pohjoisen maakunnissa myös mikroyritysten määrä yrityskannasta on suuri (noin 92%). Esim. Business Finlandin rahoitusinstrumentteihin tai Pohjoisen ohjelmaan tulisi sisällyttää **kohdennettua TKI-rahoitusta, jolla edistettäisiin pk-yritysten, ja erityisesti mikroyritysten, TKI-kyvykkyyksiä ja yhteistyötä tutkimusorganisaatioiden kanssa**

TKI-rahoitusta uudelleen suuntaamalla lisätään sen vaikuttavuutta

- **T&K-rahoituksen kohdistamisessa tulee painottaa nykyistä enemmän sitä osaa TKI järjestelmästä, mikä ei nyt toimi kunnolla eli käyttäjälähtöistä soveltavaa tutkimusta ja kehittämistä, joka tehdään alusta alkaen yhdessä Suomen talouskehitystä edistävien tulosten hyödyntäjien kanssa ja siten vaikuttavasti** Samoin TKI-rahoituksen on palveltava paremmin palvelusektoria sekä mikro- ja pk-yritysten tutkimus- ja kehittämistoimintaa. Tässä suurin potentiaali on laaja-alaisella yhteistyöllä ammattikorkeakoulujen kanssa.
- **Pidämme tärkeänä budjettiriihen kirjausta, jonka mukaan Business Finlandille jaettavaksi annettu rahoitus kohdistetaan yritysten ja tutkimusorganisaatioiden yhteistyöhön.** On ensiarvoisen tärkeää, että Business Finland jatkaa rahoitusinstrumenttiensa kehittämistä siten, että ne tukevat nykyistä paremmin eniten työllistämisen- ja kasvupotentiaalia Suomessa omaavien palvelusektorin ja pk-yritysten tutkimus- ja kehittämistoiminnan tarpeita.
- **Lapin ammattikorkeakoulu yhdessä Lapin yliopiston ja Lapin hyvinvointialueen kanssa ovat rakentamassa uudenlaista TKI-yhteistyötä,** joka tähtää pitkien etäisyyksien ja ikääntyneen väestön aiheuttamien haasteiden ratkaisemisiin innovatiivisin keinoin tehokkaasti ja vaikuttavasti. Lapin ammattikorkeakoulu katsookin, että **hyvinvointivointialueille suunnatut TKI-panostukset ovat tärkeä väline,** jotta tämä mahdollistuisi.

Lapin AMKin TKI-toiminta 2023

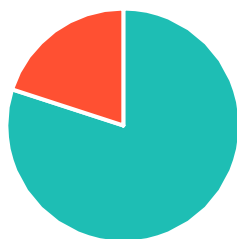
TKI-toiminnan volyymi **19,3**
M€

Ulkoinen rahoitus **9,2** M€

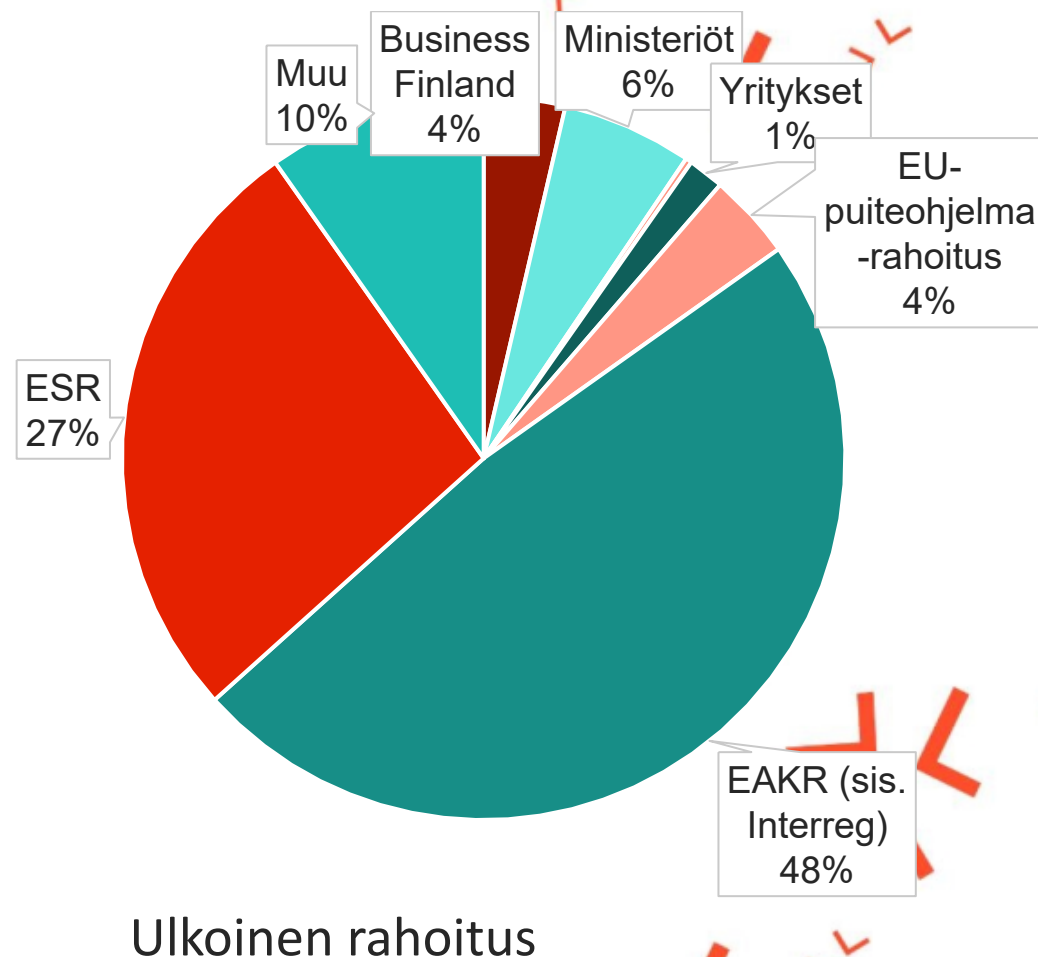
339 henkilöä mukana TKI-
toiminnassa,
yhteensä **181**
henkilötyövuotta

490 julkaisua

19,6 %
hankerahoituksesta
kansainvälistä
rahoitusta

Ulkopuolista
rahoitusta
165
hankkeessa

Ammattikorkeakoulut tarvitsevat perusrahoitusta myös TKI-toimintaan

- Kuten talousarvioesityksestä nähdään, vähentävät hallitusohjelmassa päätetyt leikkaukset ammattikorkeakoulujen perusrahoitukseen myös niiden TKI-toimintaan tarkoitettua julkista rahoitusta. **Talousarvioesityksen mukaan ammattikorkeakoulujen TKI-toimintaan kohdennettava rahoitus pienenee ensi vuonna laskennallisesti 7 miljoonaa euroa samaan aikaan, kun yliopistojen ja tutkimuslaitosten T&K-rahoitus kasvaa yhteensä yli 100 miljoonalla eurolla.** Kun samanaikaisesti nostetaan tutkintotavoitteita, jää perusrahoitusta entistä vähemmän käytettäväksi tutkimus- ja kehittämishankkeiden käynnistämiseen ja omaraahoitusosuuksien rahoittamiseen.
- **T&K-rahoitusta tulee kohdentaa suoraan ammattikorkeakouluille perusrahoituksen muodossa parlamentaarisen TKI-työryhmän yksisellitteisen esityksen mukaisesti.** Pelkkä hankemuotoinen rahoitus ei lisää riittävästi ammattikorkeakoulujen mahdollisuuksia palvella työelämää ja yrityksiä tutkimus- ja kehittämistoiminnassa pitkäjänteisesti osaamiskeskittymiä kasvattamalla. **Tutkimus- ja kehittämishankkeiden käynnistäminen ja ylläpito vaativat myös riittävää perusrahoitusta ja omaraahoitusosuuksia, jotta kyvykkyyksiä ja TKI-infroja voidaan vahvistaa, kehittää ja ylläpitää.** Rahoitus voitaisiin edelleen toteuttaa samaan tapaan kuin ammattikorkeakouluille vuoden 2024 budjetissa kohdennettu 10 miljoonaa euroa ammattikorkeakoulujen TKI-toiminnan vahvistamiseen. Näin rahoitus voidaan varmistaa kohdentuvan aidosti T&K-rahoituslaissa edellytettyyn TKI-toimintaan.

TKI-rahoituksen kohdistamisen lisäksi on myös muita keinoja

- **TKI-panostusten merkittävä lisääminen TKI-toimintaan ennen koulutustason nostoa johtaa investointien valumiseen palkkoihin tai huonosti toteutettuihin hankkeisiin riittävän osaamisen puute vuoksi.** Sama haaste koskee tohtorikoulutuksen lisäpanostuksia, joiden vaikuttavuus voisi olla suurempi, jos panostukset olisi laitettu alkuvaiheessa alemman ja ylemmän korkea-asteen koulutusmäärien lisäämiseen. Lisäksi jo nyt nähdään, että tässä vaiheessa tohtoripilotteihin valituista vain 40 % on suomalaisia.
- Suomi on jäänyt korkeakoulujärjestelmän kehittämisessä kauaksi jälkeen muuta läntistä Eurooppaa. Tästä esimerkkinä on se, että Suomi on läntisen Euroopan maista ainoa Tanskan (myllätty koko yliopistosektori) ja Itävallan (tulossa seuraavaan hallitusohjelmaan) ohella, jossa ei kehitetä kovaa vauhtia työelämälähtöisiä tohtoritutkintoja ja työelämäläheisen korkeakoulutuksen TKI-rahoitusta. **Professorin ja maisterin tutkintonimikkeiden käyttöönotto ja YAMK-tutkintojen kahden vuoden työkokemuksen poisto ovat kustannusneutraaleja uudistuksia,** joilla voidaan nopeasti parantaa ammattikorkeakoulujen kilpailukykyä niin kansallisesti kuin kansainvälisesti koulutuksessa ja TKI-toiminnassa.

Ammattikorkeakoulujen TKI-toiminnan volyymi on kasvanut nopeasti mutta niille sopivia kotimaisia julkisen sektorin rahoitusinstrumentteja on vähän.

Korkeakoulujen ulkopuolinen TKI-rahoitus vuonna 2023

Helsingin yliopisto	255 214 288
Aalto-yliopisto	121 568 864
Tampereen yliopisto	112 422 801
Turun yliopisto	93 894 347
Oulun yliopisto	84 813 760
Itä-Suomen yliopisto	59 993 685
Jyväskylän yliopisto	53 992 526
LUT yliopisto	32 147 093
Åbo Akademi	29 031 535
XAMK	19 313 970
JAMK	16 548 076
Turku AMK	10 651 184
LAB	10 576 397
Lapin AMK	9 172 416
HAMK	9 077 509
Savonia	9 041 698
Vaasan yliopisto	8 812 130
Laurea	8 311 466
Centria	8 219 338
KAMK	7 323 637
TAMK	7 026 193
Metropolia	6 957 820
Haaga-Helia	6 825 851
SeAMK	6 133 102
Lapin yliopisto	5 532 588
OAMK	5 527 301
Karelia	4 922 593
SAMK	4 629 467
Svenska handelshögskolan	4 525 108
Novia	3 892 012
Diak	3 654 750
Humak	2 122 226
Arcada	2 098 803
Taideyliopisto	1 535 606
VAMK	1 317 868

EU-puiteohjelmärahoitus ja muu kilpailtu EU-rahoitus vuonna 2023

Helsingin yliopisto	33 439 347
Aalto-yliopisto	20 700 530
Tampereen yliopisto	18 186 724
Oulun yliopisto	14 146 988
Itä-Suomen yliopisto	7 542 311
Turun yliopisto	7 411 997
Jyväskylän yliopisto	7 128 743
LUT yliopisto	5 189 520
Laurea	1 726 800
Åbo Akademi	1 591 122
Lapin yliopisto	1 454 978
Vaasan yliopisto	1 235 561
JAMK	1 000 789
Lapin AMK	814 683
Centria	714 692
Turku AMK	617 875
LAB	584 089
SAMK	525 787
XAMK	492 066
Savonia	469 264
SeAMK	350 133
Svenska handelshögskolan	308 538
Metropolia	307 663
KAMK	270 253
Arcada	249 267
OAMK	201 439
Diak	186 308
Karelia	149 887
Novia	88 851
HAMK	54 802
Taideyliopisto	1 763

Ammattikorkeakouluilla on heikommät lähtökohdat ja valmiudet kuin yliopistoilla EU-puiterahoitusohjelmien ja muun kilpailun EU-rahoituksen hyödyntämiseen.

LUC

Visiona luova edelläkävijä: Vastuullinen arktinen korkeakoulu yhteisö

LAPIN AMK⁷
Lapland University of Applied Sciences

STRATEGISET VALINNAT & PAINOPISTEET

TOIMINTAYMPÄRISTÖ & SEN MUUTOSTEKIJÄT

Kiertotalous
Väestökehitys
Arktiset olosuhteet

Ilmastonmuutos
Kansainvälisyys

Digitalisaatio

GLOBAALI ARKTINEN VASTUU

- Digitaalinen ja vihreä teollisuus
- Kestävä rakennettu ympäristö ja energia
- Kestävä metsätalous ja ruokatuotanto

KESTÄVÄ MATKAILU

- Luovat, elämykselliset ja älykkäät ratkaisut matkailussa

TULEVAISUUDEN PALVELUT & ETÄISYYKSIEN HALLINTA

- Hyvinvointia edistävät kestävät ratkaisut
- Sosiaalisesti kestävä talous

GLOBAL+ Kansainväliset ja kansalliset verkostot

STUDY+ Koulutuksen kehittäminen

WORK+ Hyvinvointi ja yhteisöllisyyden tukeminen

Luottamus

Ennakkoluulottomuus

Yhteisöllisyys

MAHDOLLISTAJAT

ARVOT

POHJOISTA TEKOA

LAPIN AMK⁷
Lapland University of Applied Sciences

www.lapinamk.fi